

Barraca del torrent Fondo

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Bosc de l'Escletxa
Alçada: 317

Coordenades:

Latitud: 41.62441
Longitud: 1.88847
UTM Est (X): 407406
UTM Nord (Y): 4608673

Classificació

Número de fitxa 08053 - 449
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Al seu voltant no hi queda massa pedra emprada en la construcció de la barraca, probablement fos reutilitzada en alguna construcció veïna, ja que en aquesta zona hi ha un gran nombre de barraques.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080003900000X
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 02/04/2017 - 02:00

Descripció

Restes d'una barraca de pedra seca, ubicada al capdamunt del bosc de l'Escletxa, al vessant sud-oest d'un turó planer, de 320 metres d'alçada. Per accedir-hi cal agafar la carretera que mena al Viladoms i un cop allí, a mà esquerra, resseguir la carretereta de la Farinera. Un cop travessat el pont que transcorre per damunt de la línia fèrria del Ferrocarril de Barcelona a Manresa, hi ha un trencall a mà esquerra. Cal agafar el corriol que hi ha a la dreta mateix, resseguint el camp de conreu, fins entrar al bosc i allí anar resseguint un corriol pedregós que va vorejant les diferents valls que conformen el bosc de l'Escletxa.

De les restes es conserva una alçada màxima de 0,65 metres (exterior) i 2,20 per 2 metres (mides preses a l'exterior). Era de planta quadrangular, molt petita d' 1,20 metres de costat (mides preses a l'interior), i estava fonamentada al damunt mateix de la roca. La porta d'entrada estava orientada al sud-est, desplaçada cap a la dreta de la façana principal; les restes conservades a la base, donen una amplada de 0,40 metres.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 6378

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

